

Allmänna Hyresbestämmelser för Kranar – AHK 25

Bestämmelserna är utarbetade av Svenska Mobilkranföreningen i dialog med entreprenörer i byggbranschen och träder i kraft 2025-05-01.

1. INLEDANDE BESTÄMMELSER

- 1.1 Dessa allmänna bestämmelser ska tillämpas vid avtal om hyra och arbete med kranar. Bestämmelserna är avsedda att användas vid uthyrning av stationära kranar med eller utan förare tillhandahållen av uthyraren samt vid uthyrning av mobilkranar med förare tillhandahållen av uthyraren.
- 1.2 Bestämmelserna gäller för samtliga hyresobjekt, tillhörande material och det arbete som avtalats mellan parterna, samt förutsätter att respektive part använder hyresobjektet i enlighet med gällande instruktioner, anvisningar och krav från tillverkare och myndighet. Hyresobjektet får inte användas på sådant sätt att uthyrarens äganderätt äventyras. Beställaren ska hålla hyresobjektet tillgängligt för kontroller och underhåll under normal arbetstid.
- 1.3 För riktigheten och fullständigheten av uppgifter, undersökningsmaterial och tekniska lösningar som utgör underlag för bedömning av arbetets art och omfattning, ansvarar den part som tillhandahållit dem. Part har rätt till ersättning för avbrott och merkostnader till följd av att motparten lämnat felaktiga eller bristfälliga uppgifter. Part har rätt att avbryta arbetet om denne bedömer att arbetet inte kan utföras på ett godtagbart sätt på grund av dessa uppgifter. Om avvikelserna är väsentliga har part även rätt att häva kontraktet i enlighet med punkt 5.1.

2. EKONOMI

Gemensamma bestämmelser

- 2.1 Såvida inget annat har avtalats ingår inte platsbesök, planering eller projektering av uppdraget i den avtalade ersättningen.
- 2.2 I de fall uppdraget kräver särskild upplärning av personal ska beställare svara för tillämpliga kostnader, t.ex. lönekostnader och tilläggsersättning till personal.
- 2.3 Uthyraren har rätt till ersättning för kostnader som uppkommer på grund av avbrott, hinder, väntetid eller andra störningar utom uthyrarens kontroll vid montage/demontage eller utförandet av arbetet. Uthyraren har rätt till reglering av debiteringen för det fall det efter avtalets ingående uppkommer oförutsedda kostnader, som ändring av beställning eller om förfrågan från beställaren varit oklar eller otydlig samt skatter och myndighetsbeslut som inte innefattas av den avtalade debiteringen.

- 2.4 Uthyraren har rätt att vid avtalets ingående begära att beställaren ställer säkerhet motsvarande avtalad debitering, som anges för respektive kran/utrustning i uthyrarens offert, eller annan betryggande säkerhet.

- 2.5 Såvida inget annat avtalats gäller följande avseende fakturering och betalning.

Betalning ska erläggas enligt avtalad betalningsplan eller mot faktura. Fakturering sker när arbetet är färdigställt eller veckovis om arbetet pågår en längre tid. Faktura ska betalas inom 30 dagar från fakturans mottagande.

- 2.6 Om betalning inte erläggs i rätt tid utgår dröjsmålsränta i enlighet med gällande räntelag.

Hyrans omfattning vid löpande räkning

- 2.7 I alla uppdrag där parterna inte träffat särskild överenskommelse om fast pris ska ersättning utgå per timme, dag eller månad enligt dessa bestämmelser. Löpande räkning för kranhyra innefattar beställd kran med utrustning enligt avtal, samt administrationskostnader och arvode.
- 2.8 Mobil kranhyra sker med timdebitering enligt uthyrarens prislista, om inte annat överenskommit, med reservation för ersättning enligt punkterna 2.2 och 2.3. Kranhyra innefattar kostnader för kranförare, driv- och smörjmedel samt kostnad till följd av normal förslitning. Hyrestid räknas fr.o.m. den tidpunkt kranen lämnar uthyrarens depå till den tidpunkt kranen återvänder till depå eller annan avtalad plats. Påbörjad timme räknas som hel timme. Minsta hyrestid är tre timmar.
- 2.9 Stationär kranhyra sker enligt dagshyra i offert. Hyrestid ska alltid avtalas skriftligen. Avtalad dagshyra utgör hyresdebitering per hyresobjekt och dag. För del av dag debiteras hyra som för hel dag. Utnyttjas hyresobjektet mer än ett arbetsskift om åtta timmar, debiteras tillägg. Då stationär kran hyrs med förare är kostnader för förare särskilt specificerade och debiteras enligt gällande avtal.
- 2.10 För lördagar, söndagar, helgdagsaftnar och helgdagar, debiteras inte hyra om utrustningen inte används. För samtliga hyresobjekt debiteras dock hyra under semesterperiod och annan motsvarande ledighet, om inte annat avtalats. Vid stillestånd orsakad av väderleksförhållande görs ingen hyresreduktion. För stillestånd som uthyraren är ansvarig för, se punkt 6.2.

2.11 Tilläggskostnader debiteras enligt uthyrarens prislista eller enligt verifierade kostnader inklusive administrationskostnader och arvode eller enligt annan debiteringsform som avtalas mellan parterna. Detta gäller kostnader för:

- a) Transport, lastning och lossning av beställd utrustning t.ex. transport av motvikter och lyftredskap,
- b) Beställd utrustning, t.ex. lyftredskap som kätting, lyftok, betongbaskar, provvikter,
- c) Erforderlig vägtransportledare och extra personal,
- d) Lönetillägg för personal, t.ex. övertidsersättning, skifttillägg, traktamente samt övernattnings- och reskostnader,
- e) Etablering och avetablering av hyresobjekt och personal samt kostnader utöver normalt slitage,
- f) Erforderliga tillstånd och/eller besiktningar.

Hyrans omfattning vid fast pris

2.12 Av uthyraren lämnat fast pris innefattar i förekommande fall följande:

- a) Samtliga kostnader för kranen med utrustning som ingår i arbetet och erforderlig tillägsutrustning som beställaren har beställt,
- b) Kostnader för driv- och smörjmedel samt kostnad till följd av normal förslitning,
- c) Kostnader för transport av kranen med utrustning, eskorter och eventuell följebil samt lastning och lossning,
- d) Samtliga lönekostnader för uthyrarens förare,
- e) Administrationskostnader och arvode,
- f) Kostnader p.g.a. förutsebara myndighetskrav, t.ex. transport- och uppställningstillstånd.

2.13 Ersättning för tilläggskostnader, utöver de som anges i punkt 2.12, ska regleras i enlighet med bestämmelserna i punkt 2.11. Här avses även merkostnader på grund av att beställarens förfrågan varit oklar eller otydlig beträffande uppdragets art och omfattning.

3. ANSVAR

3.1 Vid all användning av kranar ska båda parter inom sitt ansvarsområde särskilt beakta markförhållanden, avspärrningar, riskbedömning för lyftanordningar, hinder m.m. inom arbetsområdet.

Ansvar för beställaren

3.2 Beställaren är ansvarig för att det som ska lyftas är tillräckligt emballerat och skyddat mot väder och annat så att det klarar lyftet. Anvisade lyftpunkter, infästningar, lyftöglor eller andra lyftredskap som monterats på lyftobjektet ska uppfylla de krav som erfordras av tillverkare och myndighet. Om uthyrarens tillhandahållna förare eller annan representant för uthyraren anser att förhållandena inte är tillfredsställande har denne rätt att avbryta arbetet. Uthyraren har även rätt att för beställarens räkning vidta de åtgärder som är nödvändiga.

3.3 Beställaren ska i god tid före arbetets påbörjande lämna uthyraren information som är nödvändig för planläggning och genomförande av arbetet. För uppdrag över en längre tid ska informationen uppdateras efter behov. Följande information ska normalt alltid lämnas:

- a) Beställarens kontaktuppgifter, t.ex. namn, telefon, projektnummer, projektadress, e-post och fakturaadress, och annan information om uppdraget som beställaren anser att uthyraren har behov av,
- b) Ägare och mottagare av lyftobjekten,
- c) Den plats där arbetet ska utföras, upplastningsplats, plats för uppställning av maskiner och drivmedel samt avlastningsplats,
- d) Lyftobjektets art, värde, vikt, tyngdpunkt, storlek (längd, bredd och höjd) och lyfthöjd,
- e) Tidpunkt för arbetets utförande,
- f) Om det krävs särskilda försäkringar,
- g) Om det föreligger särskilda hinder, risker eller förhållanden som hindrar vid transport eller lyft t.ex. ledningar, kablar, bommar, broar, trånga passager eller andra hinder eller omständigheter som kan medföra svårigheter i samband med transport, lossning och uppställning av kranen eller vid arbetets utförande,
- h) Om det finns behov av särskild utrustning, extraarbeten, medhjälpare, signalman eller annat tilläggsarbete,
- i) Uppgift om vem som är samordningsansvarig och vilka ordningsregler som gäller för arbetsplatsen.

3.4 Beställaren ansvarar för erforderliga tillstånd för uppställning/borttagande av kranen t.ex. bygglov, markupplåtelse, TA-plan, flyghinder samt ansvarar för kostnader för uppfyllande av myndighetskrav till följd av detta.

Det åligger beställaren att tillse att erforderlig framkomlighet och bärighet för transport av kran och mobilkran råder från allmän väg till, från och på hyresobjektets uppställningsplats enligt anvisningar och krav från uthyraren.

Dimensionering, konstruktion, utförande och återställande av tillfartsväg, uppställningsplats, fundament, staginfästningar och liknade är beställarens ansvar och bekostas av denne. Väntetid, bärgning samt övriga kostnader orsakade av bristande framkomlighet bekostas av beställaren såvida inte orsaken beror på försummelse hos uthyraren eller av denne anlitad personal.

- 3.5 Beställaren är ansvarig för att det utarbetas en arbetsmiljöanalys för uppdraget. Kranrelaterade tillbuds- och olycksrapporter ska anmälas till uthyraren.
- 3.6 Om arbetets utförande erfordrar assistans av medhjälpare till stropning, lastsäkring, avspärning och signalering m.m. åligger det beställaren att tillhandahålla personal med tillräcklig kompetens för de arbetsuppgifter de ska utföra. Personal som kopplar last ska ha dokumenterad teoretisk och praktisk utbildning i säker hantering av utrustningen.
- 3.7 Beställaren ska utan ersättning tillhandahålla utrymme i befintlig personalbod eller likvärdigt till uthyrarens personal.
- 3.8 Beställaren ansvarar vid hyra av stationär kran för att hyresobjektet efter leverans bibehålls i godkänt skick och utförande under hyrestiden. Beställaren ska vid behov hålla hyresobjektet tillgängligt för besiktning under normal arbetstid.

Uthyrarens ansvar – mobila kranar

- 3.9 Uthyraren ansvarar för att:
 - a) på förfrågan av beställaren lämna upplysningar om kranens arbetsområde, axeltryck, stödbenstryck, totalvikt, höjd, maximal lufthöjd, och annan teknisk information,
 - b) kranen handhas av kompetent och utbildad personal i enlighet med tillverkarens och myndigheters krav, samt att arbetet utförs fackmässigt,
 - c) föraren utför generell riskbedömning på körsedel eller motsvarande, samt följer anvisad arbetsberedning enligt beställarens instruktioner,
 - d) föraren följer beställarens instruktioner gällande kommunikation,
 - e) Kranen med därtill hörande utrustning och tillbehör är i gott skick, uppfyller gällande skydds- och säkerhetskrav samt att giltiga besiktningsintyg föreligger vid leverans.
- 3.10 Om det enligt uthyrarens fackmässiga bedömning krävs en större eller annan typ av kran för arbetets utförande än den som beställts eller som framgått av de upplysningar som lämnats, är beställaren skyldig att ersätta uthyraren för samtliga

tilläggskostnader även innefattande väntetider och utebliven vinst för den beställda kranen. Uthyraren har endast skyldighet att utföra arbetet under förutsättning att erforderlig kran kan anskaffas inom rimlig tid.

Uthyrarens ansvar – stationära kranar

- 3.11 Vid etablering utförs transport, montage och demontage av uthyraren. Monterings-, demonterings- och servicearbeten förutsätts kunna ske på normal arbetstid utan avbrott. Vid montage eller demontage är avropstiden tjugo (20) ordinarie arbetsdagar efter ingånget avtalsdatum.
- 3.12 Uthyraren ansvarar för att lämna uppgifter på aktuella krafter som underlag för dimensionering av uppställningsplats/fundament samt infästnings/stagningspunkter. Vid etablering ansvarar uthyraren inte för förseningar eller stillestånd som kan uppstå som följd av tillverkarens säkerhetsanvisningar, t.ex. avseende väder, vind, framkomlighet eller underlagets bärighet.
- 3.13 Uthyraren ansvarar för att kranen med därtill hörande utrustning och tillbehör är i gott skick, uppfyller gällande skydds- och säkerhetskrav samt att giltiga besiktningsintyg föreligger vid leverans.

Övriga bestämmelser – stationära kranar

- 3.14 Part som håller med förare ansvarar för att:
 - a) kranen handhas av kompetent och utbildad personal och att arbetet utförs fackmässigt,
 - b) föraren utför daglig tillsyn, funktionskontroll, underhåll och generell riskbedömning på körsedel eller motsvarande, samt följer anvisad arbetsberedning enligt beställarens instruktioner,
 - c) föraren följer beställarens instruktioner gällande kommunikation.
 - 3.15 Part äger inte rätt att märka om eller på annat sätt ändra identifikationsmärkning, instruktioner, säkerhetsanordningar eller liknande.
 - 3.16 I alla kranhytter råder rökförbud. I det fall beställaren hyr kran utan förare debiteras sanering av inrökt hytt separat.
 - 3.17 Uthyraren ansvarar för att kranen med därtill hörande utrustning och tillbehör är i gott skick, uppfyller gällande skydds- och säkerhetskrav samt att giltiga besiktningsintyg föreligger vid leverans.
- #### **4. AVTALSTID**
- 4.1 Hyrestiden gäller för den tid som har avtalats.
 - 4.2 Vid avbeställning, ändring eller förskjutning av uppdraget gäller nedanstående, såvida parterna inte avtalat om annat.

- 4.3 Vid hyra av mobil kran upp till 80 tons lyftkapacitet debiteras ingen ersättning utöver nedlagda kostnader för t.ex. transport av motvikter, om avbeställning sker minst en arbetsdag innan inställelsetiden. Om beställaren förskjuter eller avbeställer uppdraget mindre än en arbetsdag innan inställelsetiden har uthyraren rätt till ersättning uppgående till 10 procent av beräknad debitering jämte ersättning för kostnader, dock lägst 0.1 prisbasbelopp.
- 4.4 Vid hyra av mobil kran mellan 90 och 250 tons lyftkapacitet debiteras ingen ersättning utöver nedlagda kostnader för t.ex. transport av motvikter, om avbeställning gjorts minst fem (5) arbetsdagar innan inställelsetiden. Om beställaren förskjuter eller avbeställer uppdraget senare än fem (5) arbetsdagar innan inställelsetiden har uthyraren rätt till ersättning uppgående till 10 procent av beräknad debitering jämte ersättning för kostnader, dock lägst 0.2 prisbasbelopp.
- 4.5 Vid hyra av mobil kran större än 250 tons lyftkapacitet, har uthyraren rätt till ersättning uppgående till 10 procent av beräknad debitering, dock lägst 0.3 prisbasbelopp, om beställaren förskjuter eller avbeställer uppdraget mindre än tio (10) arbetsdagar innan inställelsetiden. Vid timhyra har uthyraren rätt till ersättning för de förberedande åtgärder som vidtagits enligt gällande timdebitering, dock minst fem timmars debitering.
- 4.6 Vid hyra av larvkran med lyftkapacitet om 130 ton eller mer eller vid hyra av stationär kran ska förändring (avbeställning, förskjutning, förkortning eller förlängning) av avtalstiden alltid avtalas skriftligen. För det fall beställaren vill förändra ingånget avtal inklusive avtalstid ska framställan om detta göras skriftligen senast sextio (60) arbetsdagar innan inställelsetiden. Uthyraren ska utan onödigt dröjsmål återkomma med besked om villkoren för en eventuell förändring. För det fall parterna inte kan nå en överenskommelse äger uthyraren vid avbeställning, förskjutning eller förkortning av uppdraget rätt till skäligen ersättning för den påverkan som detta medför för uthyraren.
- 5. HÄVNING**
- 5.1 Beställaren ska uppfylla sin upplysningsskyldighet senast vid avtalets ingående, om inte annat avtalats. Överskrids fristen eller om uppgifter saknas eller är felaktiga har uthyraren rätt att, efter skriftlig anmaning, häva avtalet under förutsättning att rättelse inte sker omgående samt att avsaknaden av uppgifter eller att de felaktiga uppgifterna är av väsentlig betydelse.
- 5.2 Part har rätt att häva avtalet med omedelbar verkan ifall den andra parten väsentligen bryter mot avtalet eller vid upprepade tillfällen bryter mot säkerhetsföreskrifter i arbetet eller på annat sätt vidtar eller underlåter att vidta handlingar som medför risk för skada på person eller utrustning.
- 5.3 Om beställaren under det pågående arbetet underlåter att i rätt tid fullgöra sin betalningsskyldighet, även avseende skatter, sociala avgifter och övriga betalningsåligganden enligt lag eller avtal, inställer sina betalningar, inleder rekonstruktions- eller ackordsförfarande, försätts i konkurs eller på annat sätt åsidosätter sina förpliktelser enligt detta avtal, kan uthyraren med omedelbar verkan häva avtalet.
- 5.4 Parterna får dock inte mot varandra åberopa avtalsbrott om avtalets fullgörande hindras till följd av omständighet utanför parternas kontroll eller annat av parten ej vållat förhållande som väsentligt inverkar på avtalets fullgörande och som parten inte kunnat förutse eller vars menliga inverkan han inte rimligen kunnat undanröja. Om hindret består i mer än fyra veckor har dock respektive part rätt att med omedelbar verkan häva avtalet. Arbetskonflikt och liknande omständighet befriar inte beställaren från avtalade skyldigheter enligt hyresavtalet. Arbetskonflikt befriar uthyraren från påföljder från fullgörande ex. av leverans eller montage.
- 5.5 Om hyresavtalet hävs upphör beställarens rätt att använda hyresobjektet och även uthyrarens rätt till hyra för tiden efter uppsägningen. Uthyraren äger rätt att efter hävning hämta hyresobjektet. Den part som brutit mot avtalet och därmed föranlett hävningen ska svara för kostnaden för hämtningen samt eventuell demontering av hyresobjektet.
- 6. SKADEANSVAR**
- 6.1 Part ansvarar endast för direkt skada på sak eller person som uppkommer till följd av dennes vårdslöshet. Part har inte något ansvar för följdskada eller ren förmögenhetsskada.
- 6.2 Uthyraren ansvarar inte för skada som uppkommer till följd av leveransförsening eller stillestånd. Vid stillestånd på kranar, som inte är orsakade av beställaren och som har en varaktighet längre än en arbetsdag (8 timmar), debiteras normalt ingen hyra för överskjutande tid fram tills utrustningen är reparerad. Villkor om stillestånd som varar längre än en arbetsdag bör regleras i kontraktsvillkor.
- 6.3 Om beställaren hyr kran utan förare ansvarar beställaren under hyrestiden för skada på hyresobjektet som inte utgör normal förslitning, eller som genom hyresobjektet uppkommer för beställaren själv eller tredje man. Skada ska anmälas till uthyraren som beslutar om hur hyresobjektet ska repareras. Hyresobjekt som förlorats eller skadats så att det inte kan repareras ska ersättas av beställaren med belopp motsvarande återanskaffningskostnaden. Vid stöld ansvarar beställaren för att polisanmälan sker.
- 6.4 Part som tillhandahåller signalman eller annan medhjälpare ansvarar för försäkring och alla skador som uppkommer på grund av bristfällig lastsäkring eller felstoppning, till följd av oriktig, ofullständig och/eller oklar signalgivning, och andra skador som dessa personer förorsakar.

6.5 För person- och sakskada är ersättningen begränsad till maximalt 10 Mkr för varje skada. Om inte annat avtalats är uthyrarens ersättningsskyldighet för egendom som lyfts eller transporteras begränsad till 1 Mkr för varje skadegörande handling. Fler skadefall hänförliga till samma handling räknas som en skada.

6.6 Uthyraren har inget ansvar för skador enligt miljöbalken med mindre än att det visas att de är till försumlighet eller vårdslöshet hos uthyraren. Om skadeståndsanspråk trots detta riktas mot uthyraren har uthyraren rätt till full regressrätt gentemot beställaren. Detta gäller även eventuella följskador i samband härmed.

7. BEFRIELSEGRUNDER – FORCE MAJEURE

7.1 Om avtalets fullgörande hindras, försvåras eller blir oskäligt betungande till följd av omständigheter som ligger utanför parts kontroll inklusive, men inte begränsat, till krig, terrorhandling, upplopp, arbetskonflikt, blockad, naturkatastrof, eldsvåda, myndighets åläggande eller underlåtenhet, nytillkommen eller ändrad lagstiftning, valutarestriktioner, allmän knapphet på varor och drivkraft samt fel eller försening av leveranser från leverantörer som orsakas av sådan omständighet, kan part åberopa omständigheten som en befrielsegrund.

Ovan nämnda omständigheter utgör befrielsegrund endast om deras inverkan på avtalets fullgörande inte kunde förutses då avtalet träffades.

7.2 Part som vill åberopa befrielsegrund ska utan dröjsmål underrätta andra parten om uppkomsten därav, dess inverkan på avtalets fullgörande och dess upphörande.

8. FÖRSÄKRINGAR

8.1 Parterna ska teckna sedvanlig ansvarsförsäkring, om inte annat avtalats.

8.2 Om beställaren önskar ytterligare ansvars- och/eller objektsförsäkring måste detta särskilt avtalas. Försäkringen ingår i sådant fall som en del av avtalet mellan parterna och bekostas av beställaren som ett tillägg till den debitering som följer av punkt 2. Uthyraren håller kranen trafikförsäkrad, där så erfordras. Självrisken bekostas dock av beställaren.

8.3 Beställaren håller stationära kranar försäkrade med allriskförsäkring motsvarande återanskaffningskostnaden, från den dag hyresobjekt eller delar av det levererats till arbetsplats tills det lämnar arbetsplatsen, om inte annat avtalats. Uthyraren ansvarar för försäkring gällande transport samt montage/demontage av stationära kranar i de fall detta utförs av uthyraren.

8.4 Parterna ska på den andre partens anmodan uppvisa bevis på försäkring.

9. TVISTER

Tvist på grund av kontraktet ska avgöras med tillämpning av svensk rätt vid allmän domstol om inte parterna skriftligen överenskommer att tvisten ska avgöras genom skiljeförfarande.

BEGREPPSBESTÄMMNINGAR

I dessa kontraktsbestämmelser avses med;

ARBETE: Alla former av arbete inkl. etablering, kontroller, utbildning m.m. inom uppdraget och samtliga transporter i samband med detta.

AVTAL/KONTRAKT: En muntlig eller skriftlig överenskommelse om utförande av arbete eller hyra.

BESTÄLLARE: Den part som har beställt en kran eller ett kranarbete.

UTHYRARE: Den part som tillhandahåller kran som ska användas vid arbete på arbetsplatsen alternativt, mobil kran eller stationär kran med förare som ska utföra arbete på arbetsplatsen.

HYRESOBJEKT: En stationär kran är normalt en tornkran, fast eller stadigvarande placerad, monterad och kontrollerad av uthyraren på arbetsplatsen. En mobil kran är t.ex. en hjul- eller larvgående mobilkran eller en lastbilskran.

INSTÄLLELSETID: Överenskommen tidpunkt när kranen är riggad och driftklar, har elanslutning om aktuellt, av part tillhandahållen förare är på plats och har utfört erforderliga kontroller.

LÖPANDE RÄKNING: Ett kontrakt enligt vilket uthyraren erhåller ersättning enligt tim-, dags- eller månadsdebitering exklusive mervärdesskatt.

FAST PRIS: Ett kontrakt/avtal enligt vilket uthyraren ska utföra ett av beställaren klart och entydigt definierat arbete för ett mellan parterna överenskommet fast pris exklusive mervärdesskatt.

TILLÄGGSARBETE: Arbete utöver det ursprungligen avtalade.